

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 10. октобра 1899.

Високи отпис
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
патријарха српскога

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

којим је дозвољен сазив и одржање епархијскога свештеничкога збора у Митровици држаног 6. (18.) окт. о. г.

Бр. 166.

През. Арх.

Пречасном Господину

Јовану Јеремићу

окр. протопрезвитеру

у Карловцима.

На молбу Пречасности Ваше, поднесу Нам у име окружних протопрезвитера богоспасајеме Наше Архиепископске Карловачке, да могу епархијски збор православнога српскога свештенства исте Архиепископске сазвати и одржати дана 6. (18.) октобра г. г. у Митровици, са пријављеним нам пословним редом, обнашли смо за благо решити:

Сазив тога збора узети на повољно знање, а држање истог дозволити и одобрити с тим, да се при радњи и закључцима својим има строго придржавати де-

локруга, који му је самом природом његова карактера означен.

На истом пак збору искупљеном богољубазном и драгом Нашем свештенству не пропустите, Пречасности Ваша, до знања ставити Наш најмилишији Архиепископски и Патријарашки благослов, као и Наше најтоплије молитве, што их у љубави и бризи за цркву и свештенство Наше управљамо престолу Свевишњег, да у неисцрпној милости Својој благоволи сабраном на збору богољубазном свештенству ниспослати Духа мудрости, разума и побожности, како би радња његова задахнута јединством духа, мисли и тежња у љубави братској, испуњена била и јединством љубави за цркву, а таква могла онда бити од благотворних последица за бољитак и напредак милога Нам православнога српскога народа и за што већи углед драгога Нам свештенства.

Дано у Карловцима, у Патријарашкој резиденцији Нашој дана 2. (14.) октобра 1899.

Георгије с. р.
патријарх.

Брзојавна захвалница

нетога епархијскога збора Његовој Светости патријарху српском *Георгију Бранковићу*.

Његовој Светости, патријарху српском преузвишеном господину

ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

Карловци.

По високој дозволи Ваше Светости сазвани и отворени епархијски збор архијерејезалнога православнога српскога свештенства, после принесене молитве Господу Богу, првом и најмилијом дужношћу сматра, Вашој Светости, као љубљеној Поглавици свете нам цркве, као милостијоме Архипастиру и врховној Старешини својој, као узвишеноме заштитнику целога свештенства и највећој узданици општега нам добра народнога, у најдубљој понизности подастрети, уз изразе непоколебиве синовње љубави, оданости и страхопоштовања искупљених свештеника, — најсмернију синовњу захвалност на високоподељеном Архипастирском благослову, топлим молитвама и мудрим саветима у цели успешне и благотворне радње овога збора.

Препоручујући своју радњу Архипастирској љубави и високој заштити Ваше Светости, збор овај одушевљено кличе:

Да живи Ваша Светост патријарх српски *Георгије Бранковић!*

У име и по овлаштењу збора

Протопрезвитери

Јефтимије Вунадиновић, Авакум Стајић, Јован Јеремић, Илија Перкаћански.

**Брзојавни високи одговор
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ**

патријарха српскога

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

на горњу брзојавну захвалницу

Пречасном господину

Авакуму Стајићу протопрезвитеру

Митровица.

Са задовољством читам телеграм свештеничкога збора. Изјавите целом збору моју топли захвалност на израженој ми синовњој љубави и оданости. Бог вас све благословио.

Георгије Бранковић
патријарх.

Говор

протопрезвитера **Јована Јеремића**

држан 6. (18.) октобра 1899. на епархијском збору православног српског свештенства Архијерејезе Карловачке

у питању саборскога изборнога реда.

Дозволите, браћо, и мени, да се изјавим о велеважном предмету, који је на дневном реду.

Велеважним називам питање избора свештеничких посланика на нашем народно-црквеном сабору зато, јер је оно камен претиканија у нашој унутарњој и спољној автономној политици. Томе су питању данас подређена сва друга наша автономна питања. Решење, сретно решење његово, јесте *conditio sine qua* поп целокупна уређења и *ојачања* наше автономије, мира у цркви и народу, његова напретка и лепше будућности.

Велеважно је то питање и понаособ за свештенство, његову самосталност и слободу, његову еманципацију из ропства страначкога, у стварима црквеним.

А кад је то питање тако велеважно, онда је не само несумњиво право, него и категорична дужност свештенства, као и жива потреба општега нам народно-црквенога интереса, да свештенство о томе питању изјави своје најбоље уверење, да ради сретна његова решења подигне свој глас и постави свој захтев.

И, ако смо ми, браћо, уверени, било о потреби и оправданости данашњег изборнога реда, било о потреби и разложности измене његове у предложеном правцу, онда достојанство овога збора, онда углед наш, онда родољубље и свештеничка савест наша налаже, да то своје уверење не држимо под спудом, да га не тајимо и не прећуткујемо, да се не измичемо речењу стављенога на дневни ред предмета и по њему учињенога предлога, него да томе решењу, на светлости разлога и снагом родољубља, у очи загледамо, а са пуним достојанством и одлучно о њему своје убеђење изјавимо. Јер, кад то учинили не би, могло би нам се основано добацити, е немамо моралне снаге, да своје уверење признамо и на

светлост изнесемо. Могло би нам се, онда, разложно пребацити, да нисмо на висини своје дужности.

А, ко поштује слободу убеђења нашег, ко цени достојанство наше, ко нам не одриче савест и не пориче родољубље, тај ће, уверен сам, одобрити овај наш активитет и вршење дужности, тај ће управо тражити од нас уверење и мишљење наше о тако крупном народно-црквеном питању. Али, онда мора свако с њим бити и — задовољан.

Свештенство је управо изазвано, да о њему подигне свој глас. Његова реч треба да се чује. Њу жели чути цео наш народ. И она може само припомоћи сретном и успешном решењу његову.

Приговори, да би та реч заострила борбу у народу, стављају се са познатих извора само зато, не би ли се ућуткао глас истинитог убеђења у свештенству; стављају се у бојазни, да тај глас не би био у складу са извором тих приговора.

Достојанствена, искрена и родољубива реч свештенства, може данашњој борби дати само правилан ток и унети у њу више светлости, више истине. Разлози и истинита убеђења не уносе у ни једну борбу страст и друге заразне елементе. То је посао и занат агитаторских спекулација и спекуланата, у оскудици разлога и у проблематичности њихових уверења.

Толико сам имао рећи у одговор мишљењу и тврдњи, које се противи претресу велеважнога питања о изборном реду и донашању одлуке о њему. Говорио сам ја о томе, и с других разлога, у протопрезвитератском збору Карловачком ове године, па држим, да ми није потребе то и овде понављати.

Но пре него што пређем *in medias res* дозволите ми још, да констатујем једну појаву. После одржаног 29. априла о. г. тога збора у Карловци штампане су у једном листу нашем ове речи:

„Прошле недеље одржао се свештенички збор карловачког протопрезвитерата, на коме су свештеници изјавили жељу, да се промене изборни ред, те да

свештеници бирају засебно своје посланике.

Ми о томе нисмо говорили, јер нам је та „бура у чаши воде“ изгледала сувише незнатна. Ако један протопрезвитерат и тражи таку измену, то „једна ласта не чини пролеће“, и ми смо држали, да тај покрет треба *игноровати*.“

Тај исти лист, који је свештенство — па ма и једнога протопрезвитерата — пре пет месеци тако љуто игноровао, јуче је о овом збору морао већ да донесе уводни чланак. Ја то с тога констатујем, да свештенство уверим *о уображењу* тога листа, у којем нас уме тај лист да игнорује и преко рамена са омаловажавањем да погледа — као мало ко.

Констатујем то у уверењу, да ће доћи време, кад ће се на свештенство погледати дужном пажњом, а та ће бити без сумње највећа онда, кад свештенство својом самосталношћу освоји себи право на ту пажњу и на респектовање свога убеђења и рада. —

Изјављујем, да примам предлог г. Руварца, јер се *начелно* слажем с њиме, из разлога што их је у мотивацији својој изнео и разлога, којима ћу и сам изрази дати.

Питање изборнога реда има своју начелну и практичну страну. Начелна, догматично-канонична и историјска страна тога питања, апсолутно се противи, са свима својим и доктринарним и очигледним разлозима и доказима, данашњем изборном реду, а категорички захтева, да се исти не само измене у предложеном правцу, него *да се сасвим новим замене*.

Да се донесе нови изборни ред, захтева неканоничност данашњег. Овај је, наиме донесен г. 1870. за време седисваканције у нашој цркви, а то се противи њезином канонизму, који забрањује доносити законе и уводити новотарије у цркви, кад је столица црквене Поглавице упражњена. Данашњи изборни ред је, дакле, са црквенога каноничнога гледишта и критерија — неканоничан. Ту његову неканоничност не може нити ослабити, нити збрисати, нити оправдати навод, да је тај изборни ред донесен са

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пристанком тадањег Епископата. Тај пристанак, који није потекао из Св. Архијерејског Синода, — чију ће историју такођер јарко сунце проказати — био је грдна погрешка.

Но погрешка бившега Епископата нема, нити може имати, обвезне снаге за данашњи високопреосвештени Епископат, односно Св. Архијерејски Синод. Напротив, по науци црквеног права: погрешку ранијег дужан је кореговати доцнији Синод. То је и дужност и право тако зване корективе Синода.

Дакле, кад данашњи високопреосвештени наш Епископат и Св. Архијерејски Синод настоји, да изменом изборног реда исправи и поправи погрешку пређашњег Епископата, он то чини по неоспорном праву и по узвишеној дужности својој. У томе његову настојању нарочито је позвано свештенство, да га потпомаже. Јер захтев високопреосвештеног Епископата и Св. Архијерејског Синода јесте: *постулат догматичко-каноничког учења наше цркве. Уз такав захтев, свештенство би имало ex officio да пристане. То је уверење моје свештеничке савести.* —

Но данашњи изборни ред не само да је донесен странпутицом, него је *странпутицом и задржан у употреби* Ево доказа.

Године 1870, донео је наш сабор саборско устројство, које је сабору хтело да узакони карактер *чисто народни*. Доследно томе, тај исти сабор донео је одмах и изборни ред за тај народни сабор, по којем би народ у сабор *свој*, као чисто народно представништво, имао да бира свих 75 посланика. Шта више, било је у сабору мишљења, да би народ требао тих 75 посланика да бира без ограничења, да међу њима 25 имају бити свештеници. То би и била логика, с обзиром на карактер сабора као народног представништва. Но то се мишљење није *форсирало*, нити је оно примљено, из разлога, преко којих није смела ни могла прећи, ни тадања бујна струја.

Па ипак, саборско устројство од 1870. године, није добило највишу потврду. Није зато, јер државна власт није хтела да дозволи нашем сабору карактер, тип

и делокруг народни, него га је — према IX. зак. чланку од 1868. г., имала да потисне на земљиште црквено.

Но и ако то саборско устројство, од г. 1870., није добило санкцију, добио ју је те исте године донесени саборски изборни ред, *ма да је тај изборни ред, по установи комулацивних посланичких избора, само логички израз и природна конзеквенција баш онога дела и начела непошврђеног устројства, због којег управо то устројство и није пошврђено, као ни оно од 1872. године.*

Ето, браћо, ту је извор 25-годишњих немира и трзавица, ту је колевка 25-годишњег кобног спора нашега око изборног реда.

Но пођимо даље.

После два непошврђена, донео је сабор 1874. и треће, данашње Саборско Устројство. Ово је получило највишу санкцију. А зашто? Зато, јер је тај сабор *подлегао захтеву државне власти, учинио уступаак*, признао IX. зак. чланак од год. 1868., те сипао са народног и стао на црквено земљиште, које је ради утехе и као еквивалент за изгубљено народно — названо народно црквеним. Место народног, наш је сабор тако постао народно црквеним, *дуалистичким* сабором.

Тај народно-црквени дуализам наш, у којем нити је погођена нити правилно установљена демаркациона линија међу народним и црквеним земљиштем у пословима и компетенцијама њиховим, један је од кардиналних узрока наше автономне погибије, што само *en passant* наглашујем, но о чему би код нас требало много и много размишљати, а која би студија можда резултовала са очигледном потребом, да би цело наше Устројство требало по ново градити, са дужним уважењем суверенитета Црквеног и њезина Права, *по којем је ова надлежна да сама себи Устројство доноси.* —

Но, чим се је догодила метаморфоза нашега сабора, и кад је он могао прегорети ту метаморфозу, онда му је налагао диктат и логике чињеница и автономне политичке мудрости, да из свега тога

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

повуче конзеквенције, па ако ништа друго, а оно да према својој метаморфози метаморфозира и саборски изборни ред. А наима, да према црквеном карактеру сабора измене г. 1870. донесени изборни ред тиме, што би у њему спровео начело црквено-јерархијскога заступства, као што је оно спроведено у епархијској уредби гледе тога заступства у епархијским скупштинама. Јер је, а то порећи нико не може, Саборским Устројством од 1874/5 године и сабор стао на оно исто црквено земљиште, на којем се налазе и епархијске скупштине, разуме се, са дотичним компетенцијама и делокругом

Но сабор то није учинио, него је задржао и за народно-црквени сабор онај изборни ред, који је био намењен сабору — народном. Можда је то учињено и онда зато, што је и тадањој световњачкој агресивној струји ишло у рачун, да избор свештеничких посланика задржи под диктатуром, а саме те посланике под командом и у духовном рошству световњака и њихове агресивне противјерархијске струје.

Али аподиктички тврдим, браћо, да је тај мотив једини истинити узрок и разлог, да се тај изборни ред, против свију непобитних разлога и на погибију општега нам добра, од стране познатих световњака и данас страшно, тако грчевито брани и чува. *Не као право народно* — јер о таком праву овде не може бити ни говора. *Данашњи изборни ред се брани и чува као првласи световњака над јерархијом у цркви, као доминирајућа полица над слободом и самосталношћу свештенства.* Ово је, браћо, моје најдубље и искрено исповеђено уверење.

А то је све доказ, да је данашњи изборни ред задржан странпутицом, и ради странпутице. Према томе је и *посед* световњака у праву на изборе свештеничких посланика, стечен странпутицом — неправедан

То право припада свештенству, право да своје заступнике на сабору — само бира. И карактер нашега сабора је непобитан за то доказ.

Наш сабор је еминентно црквени са-

бор. Цела спољашња управа црквена, управа са црквеним иметком, веома значајна ингеренција у црквено-просветним пословима, па и у самој црквеној дисциплини и судству. — све је то у делокругу нашега сабора. Ја то само констатујем, а далеко је од мене и помисао, да се с таквим делокругом нашега сабора сложим.

Но у сабору, кад је већ такав, у којем се цркви нормира велики део њезина устројства и регулише велики део њезина живота и делатности; једном речи у сабору, у којем се о цркви ради и решава, *црква као таква мора бити представљена и заступљена.*

По саборском устројству она би имала бити представљена, по саборском изборном реду не може бити заступљена, с обзиром на нижу јерархију.

Саборско устројство, са бројем 25 свештеника *прелиминира* црквено-јерархијско представништво у сабору, али изборни ред не дозвољава цркви, да тај део својих представника слободно изабере. Изборни ред је, тако рећи, само спроведена уредба законских начела и установа. Па таква уредба, својим одредбама — контрадикторним начелима и установама основнога закона — анулира право цркве и њезина свештенства, основним законом санкционисано! Има ли већега јуридичкога *pop sensa*. Може ли у законодавству бити веће недозвољености и протусловља!

Данашњи изборни ред тугорише цркви и свештенству, намећући им заступнике, који нису израз ни њихове воље ни њихова становишта. Има ли веће неправде и насиља? Није ли то наш автономни *Kulturkampf*? Или је то либерализам, којим се гласи наша световњачка струја? Је ли то обзирност, праведност и легалитет, које она за себе тражи од свакога? *То је отмица туђега права.*

А да Саборско Устројство од г. 1874/5. признаје у сабору нашем 25 свештеника као црквено-јерархијско *сталешко* представништво и заступство, као што је оно признато и IX. зак. чл од 1868., потврдио је то 1892. г. и на сабору нашем, један од најугледнијих првака световњачке струје.

Ово су му речи: „Свештенство је у нашем сабору као *сталез* или ред представљено, јер иначе не би имало смисла, да изборни ред прописује, да се морају бирати баш 25 свештеника. и ја држим, да тих 25 свештеника представљају *замста сталез*“. То је рекао Др. Михаило Полит Десанчић.

Тако и јесте. Но кад је тако, онда друкчије не би смело бити, него да тих 25 свештеничких посланика бирају сами свештеници, као *сталез*. Па и то је признао исти првак, кад је 27. септембра 1897. рекао у Карловачкој конференцији код Његове Светости: „*Сасвим је нормално, да свештеници бирају свештенике на сабор.*“**

Засебан избор свештеничких посланика не захтевају неки засебни сталешки интереси, који би били у противности и сукобу са општим интересима цркве и народа нашега, него то захтева „*установљена разлика међу члановима цркве, која одређује посебну делатност њихову, права и дужности, које они према положају своје у цркви имају*“**

Говорити опширније о посебној делатности свештенства и целе јерахије у цркви и где год се о цркви ради и решава, па и у нашем сабору, није ми, држим, потреба, јер сте браћо, као свештеници, о томе на чисто.

Но та посебна делатност, која истиче не само из дужности свештенства као другога дела јерархије, него и из јерархијског права руководства и његова у свему, што се тиче цркве, — онемогућена је у сабору данашњим изборним редом.

На сабору нашем треба да се чује глас свештеничких посланика као израз свештенства, једног дела јерархије, а они то нису, и не могу данас бити. По данашњем изборном реду они су мандатарни световњака, и то са императивним мандатом, са маршрутом и заданом речи, да ће у сабору радити по диктату тога мандата и те маршруте.

* После тих речи је г Полит одмах изјавио, истина Бог, да ипак не може пристати на засебан избор свештеничких посланика из познатих практичних разлога, на које ће доћи ред доцније.

** Православно Црквено Право. Др. Никодим Милаш Стр. 224.

Шта више, познато је, да су свештенички посланици бирани и против свију свештеничких гласова на биралиштима. Па могу ли они онда бити заступници и тумачи свештенства и органи јерархијске делатности у сабору? Не могу. И може ли бити веће сатире за црквено-јерархијско представништво и заступство у нашем сабору? Зар то није управо титрање с њим и са оним начелом, на основу којег и са оном цели, ради које је прелимирано то заступство у Саборском Устројству?

А је ли то у интересу цркве и општега нам добра, кад се у сабору секвеструје слобода убеђења и слобода речи целе половине јерархијскога заступства? И води ли се код нас довољно рачуна о томе, какав ће положај и расположење према радњи *таквога сабора* заузети фактори изван аутономије? Да ли се води рачун о расположењу и становишту тих фактора према *целој нашој аутономији*, у којој јерархија такав положај заузима? Ја бих рекао, да се не води, а то је једна од кардиналних погрешака у аутономној политици нашој према државној власти.

Господо и браћо! И унутарњи и спољни интереси наше аутономије захтевају самосталност и слободу свештенства у сабору нашем. Ту самосталност осигураћемо еманципацијом његовом из партијских окова.

То је својим бистрим погледом и државничким умом увиђао и упокојени Данило Станковић, кад је 1892. године сабору метао на срце: „Скрајње је време, да свештенству повратимо слободу убеђења у црквеним питањима, и да га у овом сабору избавимо из партајских верига. На црквеном пољу свештенство мора да је учитељ народу, а не да прима упутство од народа“.

Да, браћо, а данас се гради позваним сваки скоро световњак, да нам та упутства даје, да нас подучава, да нам заповеда, и ако га не послушамо да нас проскрибује издајством, и сваковрсним злочинима према цркви и народу. Таквих упутника и саветника, таквих учитеља, диктатора и судија, треба да се ослобо-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

димо. На то имамо права, и дужност нам је. Свештеник, и по своме положају и по својој интелигенцији, има права на слободу убеђена, у оквиру своје свештеничке савести. А по своме позиву он треба да предводи, а не да буде вођен, да учи, а не да буде подучаван на пољу црквеном од оних, које треба да учи.

Измена изборнога реда било би једно средство, да се свештенству поврати право и могућност учитељевања и да се ослободи непозваногa тyторисања у пословима црквеним.

Тако ослобођено свештенство заузело би онда и припадајући му положај у сабору, и на њему би било благотворни посредник, темперирајући елеменат и снага. Изменом изборнога реда било би омогућено да струја умерености провејава деловање наших сабора.

Увиђају то данас већ сви умни и објективни родољуби наши. Увиђа то цела наша боља интелигенција. Па ипак су многи из „*пракшичких*“ обзира противни тој измени.

Није ми намера да полемишем, нити имам за то времена. Али у претресу предложенога питања, морам се осврнути на главније бар наводе, којима се опонира предложеној измени, изборнога реда.

(Свршиће се.)

Предлог за одлуку

епархијском свештеничком збору Архиепископства Карловачке, сазваном за 6. (18.) октобар 1899. у Митровици.

С разлога, што и ако је данашњи начин избора 25 свештеничких заступника на српско народно-црквеном сабору, по ком по §§. 20 и 39. изборног реда од 29. Маја 1871., како свештеничке, тако и световне заступнике, заједнички бира и свештенство и световни бирачи односно изборници дотичног изборног среза, у место дотадашњег начина избора, који је постојао, од првог изборног сабора, одржаног 7. Јануара и следећих дана 1708. у Крушедолу, на основу привилегије цара Леополда од 21. Августа 1690. па све до 1872., по ком је начину свештенство само за себе, а световни опет

за себе бирали своје заступнике, и то не само за црквено-народне, него и за чисто политичне саборе, као н. пр. 1735. 1848. 1861., па је за то ипак увек било уз народ на бранику црквено-народних права и правда, у XLIV. седници саборској 13. Јуна 1870. примљен са 61 гласом, међу којима је било и 2 епископа, 1 се посланик уздржао од гласања, а 17 су отсутни били: ну, иста је кардинална изборна измена учињена за време упражњене митрополитско-патријарашке столице, за које се време по владајућој дотле пракси у карловачкој митрополији у редовним приликама, није ништа смело ни хтело мењати у управи народно-црквеној, што је признао и епископат карловачке митрополије у своме сепарат-вотуму од 5. Јуна 1870., рекавши у њему за усвојено од сабора устројство, у ком је говор био и о поменутом начину избора свештеничких саборских заступника: „— и то баш онда, кад је митрополитска столица упражњена, и кад се не би смело ништа ново установљавати —“, сем случајева, кад је државна власт из својих рачуна разним обећањима и пресијом, на саборима за време упражњене митрополитске столице, дала претресати животна народно-црквена питања, као 1769. и 1790.;

с разлога, што је поменута кардинална измена учињена од стране световних заступника, на коју је и епископат и свештенство пристало једино из принципа, — који се доцније а и данас свети — да је тобоже данашњи просвећени век осудио сталешко заступство — а тај је исти сабор у истом саборском заседању усвојио сталешко заступство у епархијским скупштинама —, те да свештенство не треба да буде заступљено у сабору као сталез, него као стручњаци, што се да по тадашњој тврдњи дотичних предлагача постићи само тиме, ако и свештеничке заступнике узбира и народ, дочим се данас намерно заборавља на тај принцип и својевољни пристанак више и ниже јерархије, те се сваком приликом тврди, да се свештенству одузето пређашње изборно право не може и не сме

повратити с тога, што „кад би му се допустило, да оно само бира своје заступнике, у напред се зна, да би само они свештеници били изабрани за заступнике, које би јерархија хтела“ — и то се тврди од оне странке, која сваком приликом, само своје једномишљенике бира, где има право да их бира —, а у своме заједничком прогласу на бираче, потписатом од вођа либерално-радикалских на Спасовдан 1897., рекоше народни прваци-посланици: „— — у околностима, у којима се српски народ према државној власти налази, према потчињеном положају, који наша јерархија према државним органима заузима, није се могло никако допустити, да основи наше народно-црквене автономije буду промењени. У томе нису могла бити меродавна нека теоретичка гледишта: да свештенички сталез има да бира свештенике за народно-црквени сабор, јер чим је извесно, да наша јерархија стоји не само под упливом, него готово под заповестима државне власти, и да свештеници у многостав зависе од својих владика, — није се могло допустити, да свештеници као сталез бирају свештеничке посланике, јер би тиме строј и састав народно-црквеног сабора био алтерираан, био би са свим поремећен, те би државна власт таким сабором могла по вољи руковати“, па на жалост и срамоту, нашао се и један брат свештеник-посланик, који је јавно рекао, да „кад би се саборски свештенички заступници признали као сталешки посланици, да би тада одзвонило народној автономiji; да би тада епископи могли радити шта би хтели; да би се одлучивање попова од народа т. ј. да не бира народ заједно са свештеницима и 25 свештеничких посланика, могло назвати папинским расколом, јер би тиме свештеници постали оно, што је папа Хилдебранд (Гргур VП.) начинио из латинских. Тим би — рече веселник — српска црква престала бити народна, и изгубила би онај значај, који јој је св. Сава дао, кад је од Цариграда независном учинио. А још би се и нешто горега изродило. Сепаратним избором свештенства, дошло би у сабор 25 приста-

лица калуђерске јерархије“;

с разлога, што по § 148 „Организационог статута православне романске цркве у Угарској и Ердељу од 28. маја 1868.“: „свештеничке посланике за сабор, бирају сами свештеници“;

с разлога, што су од 1872. па све до данас од 25 свештеничких заступника обично бирали за заступнике, без икаквих других обзира, само они свештеници, који су партизани појединих странака политичних, односно, који су пре избора усмено или на писмено изјавили — а било је прилике, да су се по неки морали и клетви својом децом — да ће се у сабору у свему придржавати програма оне странке, која их је истакла за своје кандидате, те се не једном догађало, да су поједине странке истицале и бирале и такве свештеничке заступнике, на које није хтео, а ни смео ни један свестан свештеник гласати из дотичног изборног среза, што је допринело, да су код последњег избора 1897. за свештеничке заступнике изабрати већином свештеници, не само недорасли за свештеничко-народне заступнике, што се види најбоље из тога, што за цело време трајања сабора 1897., ни један свештенички заступник, сем проте Јована Бороте, који је неколико речи проговорио, и 2—3 интерпелације, што су их неки управили на високо председништво, и што сем проте Бороте, који је изабрат био за председника у адреском одбору, и пароха Стевана Михалцића, који је изабрат био за перовођу — не известиоца — у одбору за граваминалну преставку, ни један није биран био за известиоца ни у ком од силних одбора, него који и сами не имадоше поноса а и не смедоше искати, да у свима одборима са $\frac{1}{3}$ заступљени буду, већ се задовољише, да у стални верификациони одбор од 5 чланова, само 1 у одбор уђе, у петициони од 15, само 2, за ревизију рачуна од 9, само 2, у финансијски од 9, само 1, у одбор за дневни ред од 15, само 2. у одбор за граваминалну адресу од 20, само 3, дочим су у пређашњим народним и народно-црквеним саборима свештенички заступници играли главну

улогу, и у све одборе бирани били са $\frac{1}{3}$; свештенство архиђијецезално, искупљено на своме збору у Митровици 6. (18) октобра 1899., уверено о штетности данашњег изборног реда, по ком свештеничке заступнике бира заједно са свештенством и народ, и не могући трпети на себи поменути љагу и срамоту, као да оно не би било у стању самосталан положај заузети на сабору, те бити језичац на вази између јерархије и народа, кад би се повратио пређашњи начин избора, по ком би оно засебно бирало своје заступнике, закључује:

„да се изабере један одбор од 3 лица, који би имао зготовити и поднети високо-славном Саборском Одбору представку за први доидући црквено-народни сабор, и да у њој иште измену данашњег изборног реда, која би се у томе састојала, да свештенство само, без сутицаја народа бира својих 25 заступника, као што их је бирало од 1708. до 1872., а подједно да исти одбор ову одлуку, заједно с преставком за сабор достави преко Његове Светости свој високопреосвећеној г. г. архијерејима у карловачкој митрополији с молбом, да је доставе свештенству у својим епархијама, те да је и оно усвоји и подупре, односно да се изјасне о њој.“

Ову одлуку доноси архиђијецезално свештенство и с тога, да покаже, да није само жеља крунина, односно државне власти и јерархије, као што се обично тврди од првака народних у листовима и зборовима, па и на самој је одржаној 8. (20). Јуна 1898. конференцији код Његове Светости, један од радикалних првака — посланика довикнуо: „свештеници нигде и не траже за себе право посебног избора свештеничких посланика, него калуђери. Вама калуђерима треба то, а не свештеницима. Синод је адвокат свештенички!“, на што је опет други првак довикнуо: „То и јесте шкандал — што то епископи траже!“, него да је жеља и самог свештенства карловачке митрополије, односно архиђијецезалног свештенства, и то не проста, неоснована жеља, и жеља из неког пркоса и себичне на-

мере, него жеља основана на дугом и зрелом промишљању, и потребама цркве и свештенства, а и самог народа, те као год што је на поменутој конференцији код Његове Светости вођа либералне странке јерархији довикнуо: „ако епископат не може да призна status quo данашњег саборског изборног реда, — онда нема споразума“; тако исто и архиђијецезално свештенство, искупљено на овоме своме збору довикује народним првацима: ако Ви не ћете да пристајете на измену данашњег изборног реда, и не изменете га тако, да свештенство и на даље, као и до 1872. само бира своје заступнике, — онда нема споразума између њега и Вас!

А ову одлуку доноси архиђијецезално свештенство и с тога, што се потпуно уверило о томе, да не само данашње наше политичне странке, него и пређашње — овамо од 1870. — стеране својом кривицом с политичког на црквено поље, не само не беху у стању очувати црквено-народна права и правиче, него носе и одговорност, што је данашња наша црквено-народна аутономија, што рекао др. Светозар Милетић још 1875. „у кљештама, дакле укљештена“, и што пристаје на устројство, за које покојни Јова Павловић још 1875. рече: „да оно није наше дело, дело нашег сабора, него владина понуда, коју смо ми уз зид пригнути, с благодарношћу примили“, па поред свег тога, на поменутој конференцији код Његове Светости вођа либералне странке рече: „Једини је начин споразума, да се одржи status quo!“, а то рече и он, и то му одобрише и присутни на истој конференцији радикалски прваци, једино с тога, што они волију имати и „укљештену аутономију“, него упустити из руку право, да могу по својој вољи у сабор протурити 25 својих свештеничких присталица!

Па чим оне не беху у стању очувати истинску црквено-народну аутономију, и чим је њима више стало до тога, да у сабор протуре 25 својих свештеничких присталица, него до народно-црквених права и правича, јасно је, да то не беху

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.RS

у стању учинити ни свештенички заступници, бирани по њиховој препоруци, и то једно с тога, што су они већином за свештеничке заступнике бирали свештенике неспремне за то, а друго с тога, што ако би ко од њих и био у стању, да се упусти у браћење црквено-народних права и правича, тај то није смео учинити, јер би га странка прогласила одмах за издајницу, и добио би неповеренице од својих бирача, што се усудио радити друкчије, но што раде вође и прваци народни.

Да тога и у будуће не буде, дало би се постићи једино тиме, кад би свештенство само бирало своје заступнике, јер оно би једино било у стању просудити, ко је дорастао и ко је заслужан, да га заступа на сабору, а подједно и да брани црквено-народна права и правиче.

Предлог за резолуцију

Епархијскога збора православнога српскога свештенства у Архиепископату Карловачкој.

Са разлога, јер је садашњи саборски изборни ред од г. 1870/1., по своме постанку неканоничан, пошто је донесен за време седисваканије у нашој цркви, што се противи њезином канонизму, по којем, за време упражњене столице Поглавице црквене није дозвољено у цркви уводити новотарије и доносити законе;

са разлога, јер је тај изборни ред — и ако саставни део и конзеквенција баш онога у непотврђеном саборском устројству од године 1870 начела о сабору нашем као чисто народном представништву, ради којег то саборско устројство и није получило превисњу санкцију — и после те непотврде погрешно задржан у нашем автономном законодавству;

са разлога, јер је тај изборни ред контрадикторан црквеном карактеру данашњег народно-црквенога сабора и контрадикторан начелу црквено-јерархијскога представништва и његова заступства у томе сабору, које је начело и који је карактер санкциониран и изражен, како у IX. зак. чланку угарскога сабора од 1868., тако и у основном автономном закону, у Сабор-

ском Устројству од 1874/5. год.;

са разлога, јер садашњи изборни ред илузорним, управо немогућим, чини црквено-јерархијско представништво и заступство у нашем сабору, пошто избор 25 свештеничких посланика, при данашњим кумулативним изборима саборских посланика, стоји под апсолутним диктатом световних изборника;

са разлога, јер је садашњим изборним редом, односно његовим начином како се извршују избори свештеничких посланика, суспендована и секвестрована слобода убеђења и свештеничких посланика и целога свештенства, којег би они имали бити израз на сабору, те тако стављена под апсолутну зависност и курателу световњака;

са разлога, јер цркви и њојзи постављеној вечној цели припада неоспорно право, да у сабору, којег делокруг обухвата велики значајан део црквенога устројства, делатности и целокупнога јој живота, а досиже и до најунутарњијих њезиних односа и компетенција, да у таквом сабору, еминентно црквеном, буде црква сама собом представљена и заступљена, што је могуће да буде само онда, ако друга половина црквено-јерархијскога представништва у сабору, а наиме свештенство, буде своје заступнике, односно посланике, бирало самостално и слободно — засебно, а не кумулативно са световњацима;

и са разлога, јер и добро схваћени интереси цркве и народа, добро и правилно схваћени интереси и народно-црквене аутономије, у свима њезиним унутрашњим и спољним одношајима, захтевају, да се садашњи саборски изборни ред новим замене, у којем би праведно и правилно спроведено било начело и право црквено-јерархијскога представништва и заступства у народно-црквеном сабору:

То данашњи епархијски збор православнога српскога свештенства у Архиепископату Карловачкој, у најдубљем своме уверењу, да тиме чини свештеничку родољубиву дужност и доприноси свој део сретном и успешном решењу двадесетпетогодишњег кобнога спора око питања изборнога реда, доноси ову

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Резолуцију

1. Изјављује своје најдубље и најбоље, а на горе изложеним разлозима основано уверење, да је захтев, — да се садашњи саборски изборни ред од године 1870/1. законитим путем новим замене, а у тако донесеном новом саборском изборном реду, да се праведно и правилно спроведе IX. зак. чланком од 1868. и Саборским Устројством од 1874/5. године признато и зајамчено цркви нашој право црквено-јерархијскога представништва и заступства у народно-црквеном сабору, нарочито пак установом, по којој би свештеници сами бирали свештеничке посланике на тај сабор — захтев основан и праведан, легалан и по опће народно-црквене интересе наше користан.

2. Ставља у свештеничку родољубиву дужност свакога брата свештеника у Архидијецези Карловачкој, да, свештенику доликујућим путем и начином, ову резолуцију у свима народно-црквеним круговима заступа и одобравање јој придобија; а браћи свештеницима у Архидијецези Карловачкој, који би као посланици у народно-црквени сабор изабрани били, ставља у исто такву дужност, да мисли, изјаву и те же ове резолуције и на сабору одлучно заступају.

3. Позива браћу свештенике осталих дијецеза у Митрополији Карловачкој, да ову резолуцију узму у претрес, о њој своје мишљење изјаве и закључак донесу.

4. Да се ова резолуција има засебно подастрети, путем председништва овога збора, Његовој Светости и Преузвишености, патријарху српском, највисокодостојнијем Господину *Георгију Бранковићу*, као Дијецезану Архидијецезе Карловачке и као председнику св. Архијерејског Синода, са препонизном молбом, да ју благоизволи узети на високо знање и ставити ју до високога знања св. Архијерејском Синоду, са понизном молбом овога збора, да жеље његове, у овој резолуцији изражене, при својевременом донашању новог изборнога реда благоизволи уважити.

5. Да се путем високославнога народно-црквенога Саборскога Одбора, уз при-

лог ове резолуције, подастре високом народно-црквеном Сабору образложена представка са молбом, да Сабор исту узме у претрес, а уважив је, да постојећи саборски изборни ред од 7. јуна 1871. године замени новим изборним редом.

Епархијски збор

православнога српскога свештенства Архидијецезе Карловачке.

Заказани за 6. (18.) октобар о. г. епархијски свештенички збор Архидијецезалнога свештенства одржан је тога дана у Митровици, у дворани српске православне црквене општине Митровачке.

У очи збора одржана је једна мала ужа конференција, на којој је установљен *modus procedendi* за сутрашњи збор и претресани су предлози збору поднесени. Нарочито су у претрес узета два предлога, која су поднесена у питању избора свештеничких посланика на народно-црквеном сабору.

На предлог протопрезвитера Јована Јеремића понудили су сазивачи збора протојереју Димитрију Руварацу реферату у том предмету. Г. Руварац се реферате примио, но свој *конкретан предлог* о томе није поднео сазивачима до 4. (16.) октобра. За сваки евентуалитет, спремио је у том питању и протопрезвитер Јеремић такав предлог. Дана 4. (16.) октобра, на молбу протопрезвитера Јеремића прочитао му је протојереј Руварац свој предлог у рукопису, на што је овоме прочитао протопрезвитер Јеремић и свој предлог.

Протојереј Руварац је на то изјавио, да он остаје при своме, а Јеремић да остане при своме. И оба су предлога дата била у штампу, и штампана спремна била за збор. Протопрезвитер Јеремић је остао био при своме предлогу с разлога, јер му се стилизација првога није свиђала подесном, а мотивација довољно исцрпљеном.

Кад је ужа конференција у Митровици узела у претрес оба ова предлога, изјави протојереј Руварац, да никако не пристаје, да се крај његова предлога ставља и други, а нарочито не ма од којег од сазивача збора, јер су ови њему поверили донашање предлога у упитној ствари. И пошто је још изјавио, да он сматра ту ствар „питањем поверења“, те ако

би се крај његова предлога изнео пред збор и предлог протопрезвитера Јеремића, као једнога од сазивача збора, што би он сматрао неповерењем и увредом за себе, то да одлучно поставља алтернативу: или да се само његов предлог изнесе пред збор, или ће он свој повући натраг и неће учествовати у збору.

После подуже дебате о томе, питање је то решено тиме, што је протопрезвитер Јеремић свој предлог повукао натраг, како се поступак протојереја Руварца, којим је запретио, не би тумачио на штету саме ствари.

Предлог протојереја Димитрија Руварца гласио је као што га напред доносимо.

Предлог протопрезвитера Јована Јеремића пак гласио је као што га такође напред доносимо.

Сутра дан, тачно у 9 сахати пре подне, обављено је у красном св. храму Митровачком Призивање Св. Духа, при којем је начелствовао протопрезвитер Земунски Јефтимије Вукадиновић уз асистенцију јереја Марка Шауле и Ивана Маширевића.

У 1¹/₂ 10 одржана је претходно седница скупштине свештеничко-удовичко-пензионалног завода Архидијецезе Карловачке, под председништвом протопрезвитера *Јована Јеремића*. Перовођа беше јереј *Симеон Араницки*.

На тој скупштини, као надлежној за то и која је трајала до 11 сахати, донесен је овај закључак:

Пошто је услед уредбе од 18. (30.) јануара 1892. и њоме основаног опћег мировинског фонда за удовице и сироту децу српског православног свештенства Митрополије Карловачке, те услед спојења чланаринског иметка свештеничко-удовичко-пензијалног Завода Архидијецезе Карловачке са овим опћим фондом, овоме Заводу престало првобитно мировинско опредељење;

пошто је и после тога истоме Заводу остала на располагање завештајним писмом блаженоупокојенога патријара *Германа Анђелика* од 6. октобра 1887. завештана свота од 20.000 фор. снп.;

и пошто ће, услед оживотворенога мировинског фонда за народно-црквене чиновнике и професоре у Митрополији Карловачкој, истоме Заводу припасти у властитост и располагање и онај други завештај блаженоупокојенога патријарха

Германа Анђелика од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 фор., до оснивања поменутога фонда намењен издавању мировина професорима Карловачке гимназије;

пошто овим завештајима, гласом првога завештајнога писма од 6. октобра 1887. и није сврха свештеничко-удовичко-мировинска, него са дохотцима истих има да располаже гореименованог Завода односни орган „по своме благонахожденију, дељећи такве (потпоре) међу удовице свештеничке и њихову сирочад“;

те пошто се то делење може установити на начин, који за то најсходнијим пронађе заступство гореименованог Завода а одобри овога Патрон;

пошто се најсходнијим начином, по мишљењу ове скупштине, сматра тај, да се са $\frac{2}{3}$ тих завештаја и њихових доходака оснује и издржава „Архидијецезалан православни српски свештенички Конвикт у Ср. Карловцима“, а са $\frac{1}{3}$ да се оделито рукује и камата од те $\frac{1}{3}$ завештаја да се годишње дели као потпора свештеничким сиротним удовицама и њиховој сирочади у Архидијецези Карловачкој;

и пошто би се у тако основани Конвикт могла уз наплату примати деца без разлике свештеника Митрополије Карловачке, и то из разлога, што би се тиме сама установа Конвикта унапређивала и што би се тиме установом том у сусрет изашло целоме свештенству Митрополије Карловачке, без да се окрњи, било ма чим, право Архидијецезалног свештенства на гореименоване завештаје и у сукоб дође са интенцијом њихова завештаоца;

то скупштина из свију овде побројаних разлога закључује:

1. Да се у место досада постојећег свештеничко-удовичко-пензијалног Завода Архидијецезе Карловачке, са $\frac{2}{3}$ завештаја блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелика* од 6. октобра 1887. у своти од 20.000 фор. снп., што се већ у властитости и поседу тога Завода налазе, оснује „Архидијецезалан православни српски свештенички Конвикт у Ср. Карловцима“ за децу свештеничких удоваца Архидијецезе Карловачке, односно, према правилима тога Конвикта, и за сву осталу свештеничку

децу у Митрополији Карловачкој.

2. Са $\frac{1}{3}$ истога завештаја, да управа Конвикта засебно рукује, те камата на исту $\frac{1}{3}$ да се према правилима Конвикта, издаје као непосредна потпора сиротим свештеничким удовицама и њиховој сирочади у Архидијезези Карловачкој.

3. Да се правила Конвикта, што ће их ова скупштина, сходно овде изложеној сврси, донети, заједно са овим закључком подастру Његовој Светости, Архиепископу и Митрополиту Карловачком и Патријарху српском, преузвишеном господину *Георгију Бранковићу*, на високо одобрење.

4. Да се горе именовани други завештај блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 фор. спп., кад исти дође у властитост и посед Конвикта, употребити има као и онај први у сврхе у тачци 1. и 2. изложене.

5. Да се изабере привремени Патронат Конвикта, који ће одмах после одобрења овога закључка примити од постојећег бригаводства гореименованог Завода у своју управу цео иметак тога Завода и све списе, који се на исти односе, а првој скупштини Конвикта спремити на претрес кућевни ред Конвикта, те исту скупштину кад потребно буде -- сазвати.

На основу овога закључка узети су у поновни претрес „Правила Архидијезезалнога праославнога српскога свештеничкога Конвикта у Ср. Карловцима.“

Правила су усвојена са незнатним изменама, по нацрту, што га је донела скупштина поменутог завода одржана у Карловци 19. (31.) јануара о. г., но која су од врховног Патрона истога Завода, Његове Светости патријарха српскога, преузвишенога господина *Георгија Бранковића* враћена скупштини на исправак.

После донесених Правила скупштина није приступила избору новог привременог Патроната Конвикта, него је продужила мандат до садањем.

И тиме је скупштина завршила свој рад и прешло се на држање епархијскога збора. Седнице збора отворио је поздравним говором протопрезвитер Митровачки *Авакум Стајић* и одмах се прешло конституисању збора.

На предлог најстаријег по годинама при-

сутнога свештеника, протојереја *Теодора ил. Миковића*, изабран је за председника збору по добу произведења најстарији протопрезвитер: *Јефтимије Вукадиновић*.

Изабрани су надаље: за потпредседника јереј *Константин Лучић*, за перовође јереји *Милан Попадић* и *Симеон Аранички*.

Председник упућује перовођу, да прочита високи отпис Његове Светости патријарха српскога *Георгија Бранковића*, од 2. (14.) октобра 1899. Бр. 166. През. Арх., којим је *Његова Светост* благоизволела најмилостивије узети на повољно знање сазив, а најмилостивије одобрити држање овога збора, подељујући истом свој Архипастирски благослов. Високи овај отпис у целисти доносимо на челу листа.

После прочитаног високога отписа овога и при прочитаном имену Његове Светости, заорило се двораном френетички: Живео, Живео, Живео!

Као најтоплија и најмернија захвалница на високој дозволи, најмилостивијем благослову и мудрим саветима и Архипастирским топлим жељама, у високом отпису Његове Светости израженима збору и радњи његовој, одаслаг је *Његовој Светости*, по једнодушном закључку збора, брзојав, што га на другом месту овога листа доносимо.

Узет је у претрес закључак пре збора одржане скупштине свештеничко удовичко-пенсијоналнога завода Архидијезезе Карловачке, у предмету оснивања Архидијезезалног свештеничког Конвикта, те су, како тај закључак, тако и на основу истога донесена правила, једногласно узета на знање, са једнодушним пристанком збора.

Узет је на знање и закључак исте скупштине, да је постављен и привремени Патронат истога Конвикта.

Узето је у претрес питање о епархијском свештеничком удружењу у Архидијезези Карловачкој, у којем предмету је известилац био протојереј *Василије Никлајевић*, те је на предлог протопрезвитера Јована Јеремића, донесен закључак, којим се збор једнодушно изјављује начелно за то удружење, а изабран одбор, којем се ставља у задатак, да изради нацрт статута за то удружење, те га на решење изнесе првом епархијском збору, који ће се г. 1900. састати.

По 7 тачци пословнога реда, узето је у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

претрес питање о избору свештеничких посланика на народно-црквеном сабору.

Известилац протојереј *Димитрије Руварац*, прочитао је свој предлог за одлуку што смо га напред саопштили.

Против предлога говорили су јереји *Штеван Моловић*, *Дамјан Прерадовић*, *Богдан Дејановић*, *Радослав Марковић* и протојереј *Урош Ђурић*, за предлог протопрезвитер *Јован Јеремич*.

Говор овога, који је трајао од $\frac{1}{2}$ 12 до после 1 сахата после подне, саслушан је с највећом пажњом и запетошћу, и учинио је силан утисак. Говорник је при свршетку говора био поздрављен бурним усклицима Живео. Прву половину овога говора доносимо у овом, а другу половину донећемо у наредном броју. Као што дознајемо биће тај говор и засебно отштампан, те га препоручујемо не само целоме нашем свештенству, него свакоме ко се питањем изборнога реда хоће да бави. У том говору додирнута су и друга нека питања и мисли, које засецају у нашу аутономију.

Пошто је и известилац протојереј *Руварац* узео завршну реч у личним неким примедбама, завршена је ова значајна дебата после 2 сахата после подне, те заказано гласање. Настала је дебата о начину гласања. Неки (мањина) хтели су тајно, већина пак јавно, наглашујући, да свештенство у оваком велеважном питању треба да своје убеђење јавно призна и исповеди, а не да се свога убеђења стиди или ради њега боји.

Након дуже, не баш мирне дебате, пристала је већина — само да се до гласања дође — и на тајно, писмено гласање, које је отпочело и мирно текло. Гласало се „за измену“ и „против измене“ (изборног реда) предложене у предлогу протојереја Руварца. Са највећом запетошћу очекивао се свршетак гласања, а грозничавом радозналешћу резултат истога. Пошто је изабрани скрутинијум обавио свој посао, прогласио је председник резултат, по којем је предано свега 67 гласаница, од којих је 48 „за измену“ а 18 „против измене“; а једна гласаница предана је са: „не“.

Пошто је председник прогласио, да је тиме примљен предлог протојереја Руварца: „да се изабере један одбор од 3 лица, који би имао зготовити и поднети високославном Саборском Одбору представку за први до-

идући црквено-народни сабор, и да у њој иште измену данашњег изборног реда, која би се у томе састојала, да свештенство само, без сутицаја народа бира својих 25 заступника, као што их је бирало од 1708. до 1872., а поједино да исти одбор ову одлуку, заједно с преставком за сабор достави преко Његове Светости свој високопреосвећеној г. г. архиепископској митрополији с молбом, да је доставе свештенству у својим епархијама, те да је и оно усвоји и подупре, односно да се изјасне о њој“;

закључена буде седница у 3 сахата после подне и наставак исте заказан за $\frac{1}{2}$ 5 после подне.

У $\frac{1}{2}$ 5 настарио је збор свој рад.

У одбор за састав представке, која ће се у смислу примљенога предлога протојереја Руварца имати подастрети, изабрани су предлагач протојереј *Руварац*, ректор богословије протојереј *Јован Вучковић* и протојереј *Василије Николајевић*. Изабрани у тај одбор протопрезвитер *Јован Јеремич* захвалио се на избору.

За тим се прешло на претрес предлога под 8. тачком пословног реда означених, а које су појединци свештеници збору пријавили и поднели бар 24 сахата пре него што се исти отворио.

Предлог протопрезвитера *Јована Јеремича*, који је гласио :

Предлог за одлуку

Архијерејског епархијског збора сазваног за 6. (18.) октобра 1899. у Митровици.

„Са разлога, што у краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији интерконфесионални одношаји законом признатих хришћанских вероисповести нису још ни данас уређени аутономним законима тих краљевина, него се равнају и пресуђују по законима и наредбама изван аутономног земљског законодавства посталим, што патријотска љубав овога збора не може да доведе у склад, нити са значајем домовинске нам аутономије, нити са узвишеним задатком домовинског аутономног законодавства ;

са разлога, што се постојећи закони и наредбе, у области поменутих интерконфесионалних одношаја, сасвим противе великом

и узвишеном, а у целој пространој и славној Аустро-Угарској монархији прокламованом начелу једнакости и равноправности законом признатих хришћанских вероисповести, те што се практиком тих закона и наредба не само вређа то узвишено начело, него изазивају и сукоби међу тим вероисповестима, верски немир и трзавице, а незадовољством следбеника вероисповести спречава задовољство и грађана;

са разлога, што у постојећим одношajима законом признатих хришћанских вероисповести, грдно неправду трпи и православна српска црква у Митрополији Карловачкој и њезини верни у Краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији;

надаље, што је у тим одношajима неједаред загрожена и управо конфискована слобода верске савести како следбеницима православне вероисповести, тако и следбеницима других вероисповести, па и саме римокатоличке, који склапају мешовите бракове, а све то једино ради истицања и фактички у корист римокатоличке вероисповести;

са разлога, наведених и што уређење интерконфесионалних одношajа међу тима вероисповестима, на темељу потпуне једнакости и равноправности, захтева не само праведност, не само задовољење православне српске цркве и њезиних верних, него што то захтева и верски мир и интерес целе миле нам домовине;

надаље с разлога, што велико начело исте равноправности и узвишено начело праведности с једне, а с друге стране, што озбиљни и уважени обзир, било нумеричне, било материјалне и порезне, било интелектуалне и иначе моралне снаге чланова православне српске цркве, као и њезине велике услуге, највећом готовошћу домовини увек чињене, неоспорно заслужују и дају право истој цркви на праведну пропорционалну материјалну потпору из земаљских домовинских приноса:

То Епархијски свештинички збор Архиепископске Карловачке једнодушно закључује:

Путем пречасне Архиепископске Конзисторије у Карловцима подастрети високој кр. земаљској влади, оделу за богоштовље и наставу у Загребу, образложеном пред-

ставку, којом ће, придружујући се у понизности овопредметним представкама пречасне Конзисторије, досада већ поднесеним високој кр. земаљској влади, ову најмерније молити:

1. Да благоизволи високом сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације изнети на претрес и узаконење законску основу о уређењу интерконфесионалних одношajа законом признатих хришћанских вероисповести на темељу потпуне једнакости и равноправности.

2. Да благоизволи у земаљски прорачун уврстити и високом земаљском сабору на узаконење предложити за православну српску цркву у краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији и за њезине сврхе сталну праведну пропорционалну потпору из земаљских приноса.“

Тај предлог примљен је једнодушно; а с овим у свези и предлог јереја *Прерадовића* гледе узаконења у земаљском законодавству назива нашој цркви: „православна српска“; надаље гледе жаљења против поступака неких земаљских власти, које са православним српским парохијским звањима дописују као са „*Parohijskim uredima*“, не означајући им назив нити „*grčko-istočno*“, а још мање „*православно-српско парохијско звање*“, какав назив овим звањима припада и како се они имају називати по високом решењу и наредби Св. Архиепископског Синода нашега; и најпосле гледе ревизије земаљскога школскога закона од 1888. године, а у правцу, да се могућим учини подизање вероисповедних српских народних школа изменом законске установе о приносима за комуналне школе.

За састав представке, у смислу горњег закључка, изабрани су протопрезвитер *Јован Јерemiћ*, јереј *Дамјан Прерадовић* и јереј *Радослав Марковић*.

Протопрезвитер *Јован Јерemiћ* износи пред збор односне закључке свештеничког протопрезвитератског збора, одржаног у Карловцима 29. априла о. г., у предмету подастирања представке пречасној Архиепископској Конзисторији, којом да се иста моли, 1.) да благоизволи одредити штампање свију наредба и окружница, које се упућују на свештенство, односно парохијска звања, те с тим у свези решити ова од преписивања истих у

циркуларне протоколе, 2.) да благоизволи издејствовати штампање свију наредба, које у крепости стоје, а тичу се свештенства, њихових дужности и делокруга. Састав представке у правцу овога закључка поверен је протопрезвитеру *Јефтимију Вукадиновићу*.

Најпосле, узет је у претрес предлог јереја *Радослава Марковића*, да збор подastre, путем пречасне Архидијезалне Конзисторије, Св. Архидијерејском Синоду представку са препонижном молбом, да благоизволи нека наређења у Дисциплинарним Правилима за правосл. срп. свештенство у опсегу правосл. срп. митрополије Карловачке изменити а некима потребна разјашњења издати.

Пошто је збор стао на становиште, да је петиционирати и молити слободно, — буде примљен и овај предлог. За састав закључене такве представке изабрани су јереји: *Радослав Марковић*, *Дамјан Прерадовић*, *Милан Попадић* и *Симеон Аранички*.

Пошто је записнички изражено признање збора протопрезвитеру *Авакуму Стајићу*, на уложеном труду његову око припрема за одржање збора; српској православној црквеној општини Митровачкој захвалност, што је збору уступи-ти изводела своју дворану за држање његових седница, а председнику збора протопрезвитеру Вукадиновићу као таквом признање, и пошто су за потпис и оверовљење записника осим зборских часника, изабрани протопрезвитер Јеремић, јереји: Прерадовић, Шаула и Марковић, буде збор закључен.

На збору је учествовало 76 свештеника. Двојица свештеника, спречени доћи на збор, изјавили су брзојавно, да пристају на закључке збора.

На свечаном заједничком обеду наздравио је председник збора Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију*, коју је здравицу свештенство стојејки саслушало и пропратило френетичким трикратним „Живео,“ и отпевало: „*Владыкѣ и Архиреевѣ нашиѣмъ Георгиѣ сохрани намѣ Господи.*“

Долгоденствѣй Владыко,

Долгоденствѣй Владыко,

Многа ти лѣта Владыко!!!“

После ове красне песме заорило је поново громко трикратно „Живео св. патријарх *Георгије!*“

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(„Слава патријарху Герману Анђелићу.“) Скупштина свештеничко-удовичко-пензионалнога Завода Архидијезезе Карловачке, одржана прошле среде у Митровици, при донашању закључка о оснивању Архидијезезалног свештеничкога Конвикта, изразила је једнодушно вечиту захвалност блаженоупокојеном патријарху *Герману Анђелићу*, који је завештао истом Заводу два легата, један од 20 и други од 27 хиљада форината, средствима којих ће се поменути Конвикт основати. Скупштина је, на предлог протојереја Димитрија Руварца, стојећи кликнула три пут: Слава патријарху *Герману Анђелићу*. Слава му, слава!

(Епархијски Школски Одбор Темшварски) држао је 30./IX. — 12/X. своју девету редовну седницу под председништвом Његовог Впреосвештенства господина епископа *Никанора*. Од важнијих предмета решено је: У Фењској ствари узети на знање министарско решење, да одустаје од отварања комуналне школе, општина је упућена да уредно издаје плату учитељу и да му у одређеном року преда стан учитељски — у том смислу ће се одговорити министарству на засебну опомену његову. — Одговориће се високом министарству да су на пријављени девет школа из Темшварске жупаније делом већ намештена оспособљена лица, а делом ће се још наместити. — Одговориће се државном надзорништву, да су у Петровом Селу оспособљена лица намештена. — Одговориће се државном надзорништву, да оно против В. Ј. из Меленаца не може имати приговора због незнања мађарског језика; да је С. Л. из Шурјана отпуштен, и да је његово место заузела оспособљена учитељица, да Ј. Д. само привремено дела у Срп. Неузини, док се В. Д. не врати; и да је школи Гадској издата опомена ради расписа стечаја. — Одговориће се државном надзорништву да је Срп. Падеју и трећи пут издата опомена, да се још ове године неодложно отвори друга школа; да ће добити сличну опомену општина у Срп. Боки; надаље Врањево, Беодра, Оросламош, Срп. Арадац, Срп. Итебеј, Срп. Крстур и Тиса-Хиџош; а у Срп. Црњи, у Меленцима, у Срп. Кларији и Срп. Елемиру ургираће се тако исто отварање нових школа, када редован полазак исказе преку потребу нових школа. — У ствари каначке школе одговориће се др-

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 41. броју „Српског Сиона“

жавном надзорништву да је тамо већ од почетка ове године оспособљена учитељица намештена; а молба Св. Б. бившег привременог учитеља одбија се, тако исто и председникова, који је упућен да у одређеном року врати у општинску благајницу сву своту, коју је и против забране овог одбора у напред издао привременом неспособљеном учитељу. — У ствари Моношторске школе одређено, да се иста поцупи другим лицем, но што је заменик епархијског школског референта одредио, а да се о том извести државно надзорништво. — У погледу школски зграда одговориће се државном надзорништву, да су у Беодри, Чоки, Црној Бари и Ђиру зграде сасвим из нова подигнуте ил су поправљене, у Бочару, Десци, Соки, Толвадији и Немету да ће се учинити у 1900 год. најкасније и да је референт изаслат, да види и поднесе и у погледу Срп. Крстурске и Каначке зграде. — По извештају референтову издаваће се у име потпоре Моноштору 105 фор. Ђиру 136 фор. Толвадији 156 фор. годишње; са Ечком ће се још чекати, Шурјану, Кнезу, Хрњакону, Малом Бечкереку и Краљевцу неће се издавати потпора, јер и сами плаћају 300 фор., односно могу још подмирити оно мало разлике. — Торњанској општини ће се јавити, да јој стоји на расположењу и овогодишњи 100 фор. за случај да школу поново отвори; за сувишак од вотиране своте умолиће се Епархијски Административни Одбор, да се изда као припомоћ за градњу Б—ске школе, која је сада у највећој опасности. — Примљен је на знање извештај референтов, да су места своја заузели: у Петровом Селу Никола Стојадиновић и Зорка Мунђанова, у Хрњакону Васа Рашкуељ, у С. Ђурђу Јел. Василеска, у Кнезу Ј. Јовановићева, у М. Бечкереку Ј. Цвевина, у Бочару А. Петровићева, у Црној Бари В. Адамовићева, у Кечи Бр. Чавић, у Ђиру А. Видаковићева, у Шурјану А. Лукићева и у Канаку Ј. Даљићева, и да ће скоро заузети своја места С. Продановићева у Краљевцу, М. Стојин у Лукаревцу В. Јагеровићева у Станчеву, и Ф. Дадич у Фенлаку. — Примљен је на знање понован распис стечаја и решено, ако би дошао ред на оне који нису потпуно оспособљени, онда се имају при једнакој квалификацији прво мушки постављати. — У погледу потпоре умолиће се Епархијски Административни Одбор да се свота квартално унапред издаје дотичној учитељици уз контрапотпис школског месног управитеља и епархијског школског референта, а од оног дана, кад је иста

звање наступила. — Наредиће се поднашање извештаја до 1. децембра по н. о отварању V. и VI. разреда и пофторне школе, о броју школске деце, и о набавци школски књига. — Циркулираће се поднеском Батоњских' учитеља, наредба Чанадског управног одбора о мерама за редован полазак школа с тим, да се иначе никакве наредбе страних власти не смеју испуњавати, док се у том погледу не добије унутство од епархијског школског одбора известиће се о том управни одбор Чанадски; унутно је решено циркулирати отписе министарске у тој ствари, који су до сад лежали у архиви. — За Јереја И. М. који је привремено заступао учитеља у Торњи решено: да му је општина дужна платити само оно време, док је учитељску службу фактично вршио, али се онда годишња плата не дели на 12, но само на 10 делова. — Кетфељски стечај је на поправак враћен а заменик епархијског школског референта упућен, да сместа уведе у звање свршеног приправника евентуално оспособљену учитељицу. — У Печканској ствари одобрен поступак изасланика, а ствар уступљена Епархијском Административном Одбору, за заменицу је одобрена Ј. Лунулова-Пандовљева. — Уништен је избор Д. Жупанског за Дињаш јер није тајним гласањем бираи и наређен на основу истог стечаја нов избор. — Тужба П. П. издата општини у В. Б. на изјашњење с питањем зашто се није и с њим поступало, као и са досадашњима. — За Ђир има референт другу учитељицу именовати, а М. И. ће имати да врати примљен путни трошак. — У Т. К. јављено, да месни школски одбор може дати неограничена допушта од оног времена, што деца преко 8 (односно 9) месеци иду у школу, али само оној деци, која су старија од 10 год. те и за то време та деца морају ићи у пофторну школу. — За Модош је одобрена подела деце по разредима (I. II. III. иа даље). — Елемирски избори су уништени, привремено расположење референта (Спиротановић и Ташићева) одобрено, општина позвата да на ново расписе стечај и да по стечају бира — с тим, да на I. и II. разред може и учитељица бити намештена. — За Тараш одобрен избор О. Думићева. — За Срп. Неузину потврђен Васа Дридарски за сталног и позват и преко државног надзорништва, да ако место не мисли задржати има издржати отказани рок од три месеца. Док не дође остаје поново Јован Давидовић. — Поновна тужба против Ст. Н. у С. В. С. М. издата на изјашњење. — П. Ј. привремено учитељ у Чоки позват је, да поднесе дозволу на полагање испита и да молбу за допуст

преко месног школског одбора поднесе. — Тужба Љ. А. у М. издата већ изаслатој комисији на извиђање. — Поднеће се молба П. Тан. из М. ради декрета Школском Савету с тим, да се сви изборни списи не могу већ више наћи. — Молба Ђ. М. и В. М. бивших приправника учитељских за учитељско место одбија се. — Стигли извештаји (80 још један фали) издати су заменику епархијског школског референта. — Тужба Л. Л. из Ђ. издаје се црквеном школском одбору на изјашњење. — М. Т. р. Н. из С. не може се допуст дати, пошто молбу није преко месног школског одбора поднела него се упућује месном школском одбору на решење с питањем, је ли она до сад вршила своје дужности и ако не, зашто то није пријављено епархијском школском одбору.

(Тенденциозне вести.) Позната клика, одморена од Београдских догађаја, показује опет своју агилност у правцу — Даља. Растурује свакојаке измишљотине, које није потребно опровргавати, јер су сувише комичне и провидне.

И епархијски збор архиђакезалнога свештенства бацно је ту клику на живе муке. О њему су прогурене свакојаке измишљотине. Жалимо, да су оне, без потребне информације, нашле места и у Мађарском Немзету и у Пештанском Лојду. По казивању тих измишљотина, архиђакезални збор није спонтано дело свештенства. Долазак на тај збор био је командован, под притиском. Збор је имао да вотира повереницу Његовој Светости, по тај предмет да је скинут са дневнога реда.

Даље, на збору да је било 46 свештеника, међу којима многи калуђери. За измену изборнога реда да је гласала већина само са 4 гласа; а збору да је председавао дојен архимандрита из Земуна и т. д.

То су ето измишљотине, а истина је ово: Архиђакезалан збор је сазван на основу закључка протопрезвитератског збора, одржаног 29. априла о. г. у Карловци, по којем закључку су замољена четир протопрезвитерата у Архиђакезеци, да тај збор сазову. Публиковани пословни ред доказује, шта је збор имао расправљати и решавати.

„Повереницу“ слати Његовој Светости није збор имао у свом пословању, јер је дотично свештенство своју одлуку о својој непоколебивој оданости, љубави, страхопоштовању и благодарности Његовој Светости изразило у познатој представи. Но ипак је и на збору закључило, да се у одаслатом Његовој Светости брзојаву даде израза свему томе. И то је учињено на једнодушни пристанак збора, пред којим је прочитан у целости тај брзојав, што га напред доносимо.

На збор је сваки дошао по својој вољи и својој намети. Било је на збору не 46, него 76 учасника, од калуђера двојица, који администрују парохије, и два из манастира, који су гласали само у питању изборнога реда, и то кад им је казано да се та ствар тиче њих као и мирских свештеника. Да је било команде били би на збору сви наши калуђери. а мало би и свештеника остало код куће.

За предлог за измену изборног реда гласало је

48 против 18, дакле, не већина од 4 него од 30 гласова, — и то при тајном гласању.

Тако ствар стоји. Но кад хоће да се лаже, онда се лаже за хасну, и не води се рачун ни о души нити о образу, којима у ковача тих лагарија више и нема трага.

Али зашто, да су им и ступци горе именованих листова на расположењу? Истина, правда и углед тих листова би захтевао, да таквим измишљотинама, које потичу из најпрљавијих спекулација — покаку врата својих редакција.

(Освећење црквеног темеља у Сантову.) Из Сомбора нам јављају, да је одбор за прикупљање прилога за зидање православне цркве у Сантову у својој седници, држаној 5. (17.) о. м., решио, да се темељ цркве исте освети у недељу 10. (22.) о. м., после службе Божије. Темељ ће тога дана осветити Сомборски прота г. *Љубомир Куцусаревић* с благословом високопреосвештенога господина епископа-дијецзана *Митрофана Шевића*.

(Допуна.) Под „предлогом за одлуку“ на стр. 659—662 изостао је потпис протојереја Димитрија Руварца; а под „предлогом за резолуцију“ на стр. 662—663 саопштеном изостао је потпис протопрезвитера Јована Јеремића, што се овим, ради бољега оријентовања, допуњује.

(Племенито дело.) Приликом прославе свечарства велико-бечкеречке добротворне задруге Сркиња о Малој Госпојини о. г., основала је гђа удова Анастасија Станковић као свечарска кума на име њеног упокојеног супруга Ђуре Станковића, бившег тамошњег зраљ. судије, фонд за издржавање сиротних девојака срп. православних учитеља на средњим и вишим школама. Уједно је изјавила, да ће ради умножавања фонда годишње још доприносити, како би фонд што пре порастао. Живела!

(† Јереј Петар Болгарий) парох и протонамесник у Долову, члан Вршачке епархијске конзисторије преминуо је у госпуду 2. октобра о. г. у 56. години свога живота после дужег и тешкога боловања. Лака му земља и вјечна паматз!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

194 1—3

На упражњено учитељско, евентуално учитељичко место на срп. вероисповедној мешовитој *салашкој* школи у Бачком Петровом селу овим се расписује стечај.

Плата је: 400 фор., стан у нарави од 1 собе, огрев и 6 фор. у име паушала.

Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве истеиче за шест недеља од дана последњег уврштења овога стечаја у „Срп. Сиону“.

Из седнице мес. школ. одбора држане у Бач. Петровом Селу 2. (14.) октобра 1898.

Милош Алексић   Леса Томашев
первођа месног шк. одбора.   председник.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BG

Ad бр. К. 782, 835/473. ex 1899.

188 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Селу Врднику овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прописно биљеговане и инструиране молбенице овој конзисторији надлежним путем до укључиво 31. октобра по нов. о. г. надлежним путем поднети

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 21. септембра (3. окт.) 1899.

Георгије
Патријарх.

Н А Т Ј Е Ч А Ј. 195 1—3

На основу тачке VIII.—XX. закладног писма благоупокојеног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског, Ђорђа Николајевића, од 2. (14.) фебруара 1893., овим се расписује натјечај на три штипендије из закладе његове и то:

а) на једну од 320 фор. одређену за слушања наука на којем свеучилишту. Штипендију ову може добити Србин православне вјере, родом Јашчанин, (из Сријема), а ако овог не буде, Босанац, а ако и овог не буде, Херцеговац;

б) на двије штипендије, свака по 160 фор., одређене за гимназијалце, родом из Јаска, Босне и Херцеговине.

Натјечатељи имају своје, уредно састављене молбенице поднијети овој Конзисторији до конца мјесеца октобра ове год. по старом календару и истијем приложити:

а) крени лист;

б) свједоцбу школску;

в) свједоцбу лијечничку;

г) свједоцбу сиромаштва и

д) свједоцбу о религиозно-моралном владању своме и својих родитеља, издану од надлежног парохијског звања.

У Сарајеву 1. (13.) октобра 1899.

Српско-православна Конзисторија
Дабро-босанска.

Ad 5110./1172. ex 1899

196 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Отвара се стечај ради попуњења системизованог места *отправника* у писарници саборскога одбора са годишњом платом од 600 фор. и старином од 100 фор. а. вр.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструиране молбенице саборском одбору најдаље до 1. (13.) новембра о. г.

Молбенице ваља исправама да докажу, да су Срби православне вере, да су здрави, да разумевају осем српскога нешто и мађарски и немачки и да искажу, где се до сад и у каквој служби налазили.

У Карловцима 4. (16.) октобра 1899.

Председништво
срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора.

К. 1442/269. ex 1899.

191 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у Станишићу.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје довољно инструиране молбе потписаној конзисторији до 13. (25.) октобра 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 15 (27.) септембра 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

Ш. О. бр. 103. ex 1899.

190 2—2

С Т Е Ч А Ј.

За салашког учитеља или учитељицу у Старом Бечу отвара се стечај, на месту умировљеног г. Стевана Перића.

Годишња је плата: 500 фор.; за огрев себи и школи 52 фор. 50 н.; за школску послугу 40 фор.; за наушал 12 фор. 60 н., и за пофторну школу — ако је буде — 50 фор. Уз то ће уживати 4¹/₂ јутра пашњачке и ритске земље, на коју све терете сноси; осим тога слободан стан у салашкој школи, где је изабрана особа дужна становати.

Дужност је: предавати у школи све предмете законом прописане.

Само потпуно оспособљена лица могу компетовати, а молбе нека упуте председништву овога одбора.

Рок стечају траје до 22. октобра (3. нов.) о. г. закључно.

Из седнице школског одбора српске православне општине у Старом Бечу 22. септембра (4. октобра) 1899.

Јован Михајловић Др. Арон пл. Војновић
перовоћа. председник шк. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 193 2—2

На основу решења Бачког епарх. школског одбора Бр. 1679./323. ex 1899. расписује се поново стечај на I. и II. разред мушке школе у Бечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити.

Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом, а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу, 4 јутра ритске земље на т. зв. греди, која је изложена поплави, а за приход, које општина не прима дужност да даје отштету (на земљу учитељ порез плаћа), 5 фор. на писаћи прибор, 2⁰ тврдих дрва и огрева колико је потребно, стан са потребним стајама и вртом. Ако би учитељица уместо учитеља избрата била, дужна је од своје плате 20 фор. издати цркв. општини за појца, који ће уместо избрате леву певницу држати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на потписаног председника до 10. (22.) новембра о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бечу 30. септембра 1899.

Коста Златанов Бранко Поповић
учитељ и перовоћа. пред. шк. одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од данас па до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама

и

по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899.

Управа Српске Банке.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тасаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловима.